

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ISSN: 1308–9196 / e-ISSN:1308-7363

Yıl: 15 Sayı: 42 Aralık 2022

Yayın Geliş Tarihi: 01.05.2022 Yayına Kabul Tarihi: 20.12.2022

DOI Numarası: <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1111996>

Makale Türü: Araştırma Makalesi /Research Article

Atıf/Citation: Kopuz, T., Turgut, Y. E. & Aktı Aslan, S. (2022). Dijital Ebeveynlik Tutumu ile Çocukların Güvenli İnternet Kullanımları Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme. *Adiyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 123-153.

DİJİTAL EBEVEYNLİK TUTUMU İLE ÇOCUKLARIN GÜVENLİ İNTERNET KULLANIMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR İNCELEME*

Tuba KOPUZ ** Yiğit Emrah TURGUT*
Seda AKTI ASLAN******

Öz

Bu çalışmada dijital ebeveynlik tutumunun çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ve çocukların güvenli internet kullanımı ile dijital ebeveynlik tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Çalışmaya Türkiye'nin farklı illerinde ortaokul düzeyinde öğrenim gören 487 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri katılmıştır. Veri toplamak için

* Bu çalışma için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 05.05.2020 tarih ve 2020/29 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

** Öğretmen, MEB, tuba_kopuz19@erdogan.edu.tr, Ankara/Türkiye

*** Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, yigitemrah.turgut@erdogan.edu.tr, Rize/Türkiye

**** Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, Karakoçan Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Bölümü, saaslan@firat.edu.tr, Elazığ/Türkiye

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği, Güvenli Olmayan İnternet Kullanım Ölçeği ve EU Kids Online Anketi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre dijital ebeveynlik tutumu ebeveyn cinsiyetine göre değişmemektedir. Ebeveynin eğitim düzeyi dijital ebeveynlik tutumunda farklılaşmaya sebep olmaktadır. Ebeveynin yaşı arttıkça dijital ebeveynlik tutumu azalmaktadır. Ebeveynin sahip olduğu dijital teknolojiler dijital ebeveynlik tutumunu pozitif yönde etkilemektedir. Dijital ebeveynlik tutumu ile çocuğun dijital ortamlarda sunulan fırsatlara erişimi birbirleri ile düşük düzeyde pozitif ilişki gösterirken, karşılaşılabilecek riskler arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital ebeveynlik, tutum, güvenli internet, çocuk.*

AN INVESTIGATION ON THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITAL PARENTING ATTITUDE AND CHILDREN'S SAFE INTERNET USE

Abstract

The purpose of the study is to examine the digital parenting attitude according to various variables and determine the relationship between children's safe internet use and the digital parenting attitude. In the study, the correlational survey model as one of the quantitative research models was used. The study includes 487 children studying at secondary education level in different provinces of Türkiye and their parents. The Digital Parenting Attitude Scale, The Unsafe Internet Usage Scale and The EU Kids Online Questionnaire were used to collect data in the study. According to the study results, the digital parenting attitude does not change according to the parent gender. Parent's education level causes differentiation in the digital parenting attitude. As the age of the parents increases, the digital parenting attitude decreases. The digital technologies owned by the parents positively affect the digital parenting attitude. While there is a low level of positive relationship between the digital parenting attitude and children's access to the opportunities offered by digital media, no relationship was found between the risks they will face.

Keywords: *Digital parenting, attitude, safe internet, children.*

1. GİRİŞ

Dijitalleşen dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı her geçen gün artmaktadır. We Are Social (WAS) (2022) verilerine göre küresel anlamda internetin benimsenme oranı %65,5'tir ve dünya nüfusunun %62,5'i internet kullanıcısıdır. Türkiye'de internetin benimsenme oranının %82 olduğu raporlanmıştır (WAS, 2022). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri incelendiğinde internet kullanımında yıllar içinde sürekli artış yaşandığı ve 2021 yılında nüfusun %82,6'sının internet kullanıcısı olduğu görülmektedir (TÜİK, 2021). 2021 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'na göre evden internete erişimi sağlayan hanelerin oranı %92'dir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi Genel Kurulu (2011) raporuna göre İnternet erişimi temel insan hakları arasında yer almaktadır. Turgut ve Kurşun (2019) tarafından yapılan araştırmada çocukların internette sıklıkla yaptığı aktiviteler; çevrim içi multimedya içeriklerine erişme, sosyal medya kullanma, anlık mesajlaşma, ücretsiz uygulama indirme, coğrafi konum kaydetme ve e-kitap okumadır. Çocuğun gündelik yaşamında kendisine yer bulan internet, çocukların dünyayı keşfetmesine ve diğer çocuklarla etkileşim içinde olmasına imkân sağlamaktadır (Terkan & Taylan, 2010). Günlük olarak zamanlarının önemli bir kısmını çevrimiçi etkileşim içinde geçiren çocuklar için ilgilenilmesi gereken iki durum ortaya çıkmıştır: Birincisi bu etkileşimin ortaya çıkarabileceği risklerden çocukları korumak, ikincisi de sunulan fırsatlardan çocukların en üst düzeyde faydalanması sağlamaktır (Aslan, Turgut, Göksu & Aktı Aslan, 2019).

Son yıllarda artan bilişim teknolojileri ve bu teknolojilere erişimin artması, sunduğu imkânlara paralel olarak bazı çevrimiçi riskleri ve tehditleri de beraberinde getirmektedir (Çelen, Çelik & Seferoğlu, 2011). Avrupa Çevrimiçi

Çocuklar Araştırma Projesi (2010) tarafından çevrimiçi riskler; zorbalık, müstehcen ve cinsel içerik, çevrim içi etkileşim sağlanan kişilerle yüz yüze buluşma ve diğer riskler olarak sınıflandırılmıştır. Diğer riskler; kişisel bilgilerin kötüye kullanımı, aşırı internet kullanımının neden olduğu kişisel deneyimler (sosyal ilişkileri aksatmak, bedensel ihtiyaçları ötelemek) ve kullanıcı tarafından oluşturulan potansiyel zararlı içerikler olarak belirtilmiştir. Sanal kimliklerin taşıdığı risklerin fark edilmesi kolay değildir. Nitekim çocuklar daha savunmasızdır ve bu yüzden dijital ortamların sahip oldukları risklerle karşılaşma ihtimalleri daha yüksektir (Kaşıkçı, Çağıltay, Karakuş, Kurşun & Ogan, 2014). Özellikle erken yaşlarda internetle tanışan çocuklar internet kullanım becerileri yeterli düzeyde olmadığından bu çocuklar çevrim içi risklere yetişkinlere göre daha savunmasız olabilmektedir (Aksoy, 2019). Dolayısıyla internetin risk boyutunu oluşturan zararlı yönleri aileleri endişeye düşürmektedir (Gökçearsan & Seferoğlu, 2016).

İnternet kullanımı ve beraberinde kullanım risklerinin her geçen gün artması internet kullanımının çocuklar için nasıl güvenli hâle getirilebileceği sorusunu gündeme getirmiş ve bu amaçla çözüm arayışlarına gidilmiştir. Çocukların sanal güvenliğinin sağlanabilmesi için bilinçlendirme kampanyaları, filtre yazılımlar, ebeveyn gözetimi ve okul temelli yaklaşımlar güvenli internet kullanımına dönük, amaca uygun işletilen uygulamalardır (Valche, Wever, Keer & Schellens, 2011). Ancak internet kullanımında yaşanan değişim, alınan önlemlerin zaman içerisinde yeterliliğini ve etkililiğini kaybedebilmesine neden olmakta ve çocuklar tarafından güvenli internet kullanımının farklı yöntemlerle teşvik edilme gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır (Valche vd., 2011). İnternet kullanımının yüksek olması her ne kadar risklerle karşılaşma ihtimalini arttırsa da düşük kullanım da bir bakıma kişiyi risklerden korumaktadır ancak bu istenen bir tutum değildir (Kaşıkçı vd., 2014). Doğru yönlendirme ve destek sağlama ile

zaman içinde desteği çekerek mevcut durumla baş edebilir hâle gelen çocuk, riskleri bertaraf edebilir (Nikken & Schols, 2015).

Baumrind (1971), ebeveynlerin çocuklarına yönelik yaklaşımlarını/tutumlarını üç karakteristik aile stilinde ifade etmiştir: Bunlar; otoriter (authoritarian), demokratik (authoritative) ve müsamahakâr (permissive) olarak adlandırılmaktadır. Benzer şekilde Ayas ve Horzum (2013) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda; ihmalkâr, müsamahakâr, demokrat ve otoriter olmak üzere dört ana stilde tanımlanmış olan aile tutumlarından en yüksek oranın ihmalkâr ebeveyn stili olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin ihmalkâr ve ilgisiz tutumları internetin kontrolsüz kullanımını arttırmaktadır ve bu durum, çocuğun internet ortamındaki risklerle karşılaşmasına zemin oluşturmaktadır. (Okumuş & Parlar, 2018).

Ebeveynlerin tutum, yaklaşım ve denetimleri çocukların internetin sunduğu imkânlardan yararlanma ve risklerden korunmaları noktasında önemlidir (Dulkadir Yaman, 2019). En iyi denetimin ailede gerçekleştiği ve doğru kullanımı öğretmede ebeveynler öncelikli olduğu için güvenli internet kullanımına ilişkin ebeveynler gerekli bilgiye sahip olmalıdır (Demirel, Yörük & Özkan, 2012). Ebeveynler bilgi düzeylerini yüksek tutarak çocuğunun dijital alanda ihtiyaç duyduğu bilginin kaynağının kendisi olduğunu çocuğuna yansıtmalıdır (Okumuş & Parlar, 2018). Çocuklar dijital medya ile ilgili bir sorun yaşadığında yardım almak için genellikle bir profesyonele, ebeveyninden ziyade bir eğitmeniye ya da uzmana danışmaktadır (Livingstone & Blum-Ros, 2019). Oysaki ebeveynlerin dijital teknolojilere karşı eğilimi, çocukların bu teknolojilere ve dijital ortamlara karşı tutumları üzerinde etkili olmaktadır. İnternet güvenliği hakkında fikir sahibi olan ebeveynler çocuklarını bu konuda daha fazla bilinçlendirmektedir (Valche vd., 2011). İnterneti sadece kullanabilecek düzeyde bilgi sahibi olan ebeveynler; teknoloji kullanımıyla çocuklarının elde edebileceği fırsatları anlamamakta,

karşılaşılabileceği riskleri fark edememekte ve internette yaşanan olumsuz bir durumlarla nasıl baş edecekleri hususunda gerekli yardımı da sağlayamamaktadır (Kaşıkçı vd., 2014). Bu durum çocukların çevrimiçi öğrenme, keşfetme, dijital beceriler geliştirme veya risklere karşı direnç kazanma fırsatlarını da sınırlandırmaktadır (Livingstone, Mascheroni, Dreier, Chaudron & Lagae, 2015).

Yapılan alan yazın incelemesinde dijital ebeveynlik tutumunun incelendiği araştırmalara rastlamak mümkündür (İnan Kaya, Mutlu Bayraktar & Yılmaz, 2018; Yaman, 2018; Ayas & Horzum, 2013). Aynı şekilde alan yazında çocukların güvenli internet kullanımına ilişkin yapılan araştırmalar da bulunmaktadır (Aksoy, 2019; Avinç, 2017; Kaşıkçı vd., 2014). Dijital ebeveynlik tutumu ve güvenli internet kullanımının ayrı ayrı incelendiği araştırmalara rastlamak mümkünken çocukların güvenli internet kullanımı ile dijital ebeveynlik tutumunun karşılaştırmalı bir şekilde incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çocukların sosyal beceriler kazanma, problem çözme becerilerini güçlendirme, sağlıklı kişilik gelişimi gibi bilişsel, sosyal ve psikososyal gelişim alanları üzerinde ebeveynlerin medya ve teknoloji hakkındaki tutumlarının etkisi bulunmaktadır. Vygotsky'nin (1986) çocuk gelişimi teorisi; çocukların medyayı kullanma, yorumlama, olumlu sonuçları artırma ve olumsuz etkileri önlemede etkili bir strateji oluşturmaktadır (Akt: Nikken & Schols, 2015). Nitekim teoride deneyim ve etkileşim vurgulanmaktadır (Berk, 2003). Çocukların internet başta olmak üzere medya kullanımında ebeveynlerini rehber olarak kabul ettikleri düşünüldüğünde, ebeveynlerin sahip oldukları dijital ebeveynlik tutumları önem taşımaktadır. Bu yüzden çalışmada ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumları birtakım demografik özelliklere göre incelenmiştir. Dijital ebeveynlik tutumu ile çocukların güvenli internet kullanımının karşılaştırmalı olarak incelendiği bir çalışmanın bulunmaması bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu sebeple çalışmada dijital ebeveynlik tutumunu çeşitli değişkenlere göre incelemek ve çocukların

güvenli internet kullanımı ile dijital ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçların ebeveynlerin farkındalıklarını arttırarak onlara yol göstereceği, gelecekte konuya ilişkin yapılması planlanan girişimlerin bilimsel bir boyutla temellendirilmesini sağlayacağı ve alan yazına önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma soruları cevaplanmıştır:

1. Dijital ebeveynlik tutumu ebeveynin
  - 1.1. Cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?
  - 1.2. Eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
  - 1.3. Sahip olduğu teknoloji sayısı ile ilişkili midir?
  - 1.4. Yaşı ile ilişkili midir?
2. Dijital ebeveynlik tutumu ile çocuğun dijital ortamlarda sunulan fırsatlara erişimi arasında ilişki var mıdır?
3. Dijital ebeveynlik tutumu ile çocuğun dijital ortamlarda karşılaşılabileceği riskler arasında ilişki var mıdır?

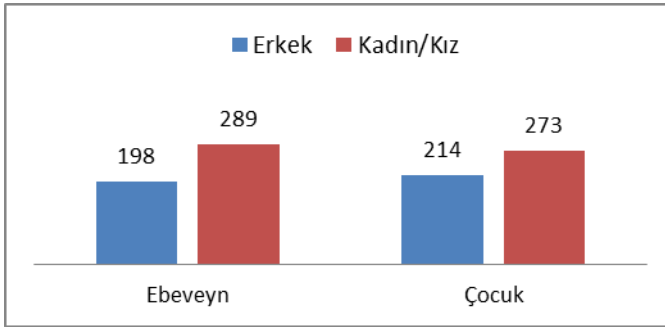
2. YÖNTEM

Ortaokul kademesinde öğrenim gören çocukların güvenli internet kullanımı ile ebeveynlerinin dijital ebeveynlik tutumu arasındaki ilişkiyi koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Bu model, en az iki değişken arasında birlikte ortaya çıkan değişimin varlığını ya da derecesini ortaya koymaktadır (Karasar, 2019). İlişkisel tarama çalışmaları değişkenler arasındaki ilişkiyi değişkenlere müdahale olmaksızın belirlemeyi amaçlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2019). Bulunan ilişkiler gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamasa da bazı ipuçları sağlayarak değişkenler arasında kestirim yapmaya yardımcı olur (Karasar, 2019). Bu sebeple ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarının, çocuklarının güvenli internet kullanımına etkisini

incelendiği bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada çocukların güvenli internet kullanımı, çocuğun karşılaşabileceği dijital riskler ve dijital fırsatlar olmak üzere iki değişkende incelenmiştir.

2.1. Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini Türkiye'nin farklı illerinde ortaokul düzeyinde öğrenim gören çocuklar ve bu çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Artvin, Elazığ, Erzincan, Kahramanmaraş, Malatya ve Rize ili çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle 502 çocuk ve ebeveyne ulaşılmıştır. Hatalı doldurulan 15 form çalışma dışında bırakılmıştır. Çalışmada analiz için 487 ebeveyn ve çocuktan elde edilen veriler kullanılmıştır. Çocukların yaşları 9 ila 14 arasında değişmektedir. Ebeveynlerin yaş ortalaması 39,45'tir. Örnekleme ait cinsiyet bilgileri Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Cinsiyete Göre Dağılım

Şekil 1'e göre katılımcı ebeveynler arasında kadın, katılımcı çocuklar arasında kız katılımcıların her iki cinsiyet grubunda da erkek katılımcılardan daha fazla olduğu görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Kullanılan Veri Toplama Araçları

Ebeveyn	Dijital Ebeveyn Tutum Ölçeği (İnan Kaya, Bayraktar & Yılmaz, 2018)
Çocuk	Güvenli Olmayan İnternet Kullanım Ölçeği (Valcke, De Wever, Van Keer & Schellens, 2011)
	EU Kids Online Anketi (Livingstone, Haddon, Görzig & Ólafsson, 2011)

Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarına göre çocukların güvenli internet kullanımlarının incelenmesi amacıyla veri toplamak için Dijital Ebeveyn Tutum Ölçeği, Güvenli Olmayan İnternet Kullanım Ölçeği ve EU Kids Online Anketi kullanılmıştır. Dijital Ebeveyn Tutum Ölçeği; dijital medyanın etkili kullanımını onaylama ve dijital medya risklerinden koruma olmak üzere iki faktörden oluşmaktadır ve beşli likert tipi ile ölçeklendirilmiştir. Ölçek, her bir faktörde 6 olmak üzere toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin uyum indeksleri $\chi^2/sd=3.305$, AGFI=.89, GFI=.92, CFI=.87, RMR=.05 ve RMSEA=.08 olarak raporlanmıştır. Güvenli Olmayan İnternet Kullanım Ölçeği, çocukların güvenli olmayan internet kullanım seviyelerini düşük, orta, yüksek ve çok yüksek olabilecek şekilde kategorize eden bir ölçektir. Ölçek 3 faktörden oluşmaktadır ve ikili likert tipi ile ölçeklendirilmiştir. Ölçeğin ilk 4 maddesi birinci faktörü (iletişim riskleri), sonraki 3 maddesi ikinci faktörü (içerik riskleri) ve son 2 maddesi de üçüncü faktörü (erişim riskleri) oluşturmaktadır. Ölçekte toplam 9 madde bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması için çeviri ve geri çeviri işlemi yapılmıştır. Yapılan çeviri işlemleri sonrasında ölçek, Türkçe dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Veri toplama süreci öncesinde 8 öğrenci ile pilot çalışma yapılmıştır. Gerekli düzenlemelerin ardından veri toplama aşamasına geçilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Nitekim teorik yapısı belirlenmiş olan bir ölçeğin uyarlama yapılacak

örneklem grubuna uygunluğu doğrulayıcı faktör analizi ile tespit edilir (Şeker & Gençdoğan, 2014: 35). Yapılan DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri $\chi^2/sd=2.666$, GFI=.96, AGFI=.94, CFI=.82, RMSEA=.06 ve RMR=.01 olarak hesaplanmıştır. χ^2/sd değerinin 3'ün altında olması mükemmel uyumu göstermektedir (Kline, 2005). GFI ve AGFI değerlerinin 0.90 ve üstü olması iyi uyum olarak kabul edilmektedir (Schumacker & Lomax, 2010). RMSEA değerinin 0.06 ve altında olması iyi uyum olarak ifade edilmektedir (Hu & Bentler, 1999). 0.05 ve altındaki RMR değeri mükemmel uyuma sahip bir modelin göstergesidir (Brown, 2006). CFI değerinin iyi uyum olarak ifade edilebilmesi için 0.90 ve üstünde olması gerekmektedir (Sümer, 2000). İlgili değerler modelin iyi bir uyum verdiğini göstermektedir. Çocukların dijital fırsatlara erişimine yönelik durumu ortaya koymak amacıyla EU Kids Online Projesi kapsamında Türkiye'nin de içinde bulunduğu 24 Avrupa ülkesindeki üniversitelerde teknoloji, iletişim ve medya bölümlerinde görev yapan 95 deneyimli araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır (Livingstone vd., 2011). İlgili anket; erişim ve kullanım, etkinlikler ve beceriler, riskler ve sonuçlar, sosyal çevre, bağlam ve arka plan olmak üzere beş alt boyuttan ve 101 soru kökünden oluşmaktadır. 2009 yılında EU Kids Online Projesi kapsamında geliştirilen bu anket 2013 yılında gerçekleştirilen Net Children Go Mobile ve 2016 ila 2020 yıllarında gerçekleştirilen Global Kids Online projelerinde kullanılan veri toplama araçlarının temelini oluşturmaktadır (Mascheroni & Ólafsson, 2014; GKO, 2020). Bireylerin internet deneyimlerini belirlemeye yönelik güncelliğini koruyan bu anket Aslan (2016) tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Çalışma kapsamında çocukların dijital fırsatlara erişimlerini tespit etmek amacıyla ilgili anketin etkinlikler ve beceriler boyutu kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma verileri Ekim 2020 - Aralık 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Çocuklar ve ebeveynler için tek bir formda hazırlanan ölçekler pandemi süreci sebebiyle Google form ile ebeveynlere ve ebeveynler aracılığıyla çocuklara ulaştırılmıştır. Oluşturulan Google formda ilk olarak ebeveynlere ilişkin demografik sorular ve devamında Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği, ardından çocuklara ilişkin demografik sorular ve çocuklara uygulanacak Güvenli Olmayan İnternet Kullanım Ölçeği ve EU Kids Online Anketi'nin etkinlikler ve beceriler boyutu yer almaktadır. Ebeveynin gönüllü katılımı ile ilk olarak kendisine ait ölçeği doldurması, ardından çocuğa ait ölçekleri doldurtması istenmiştir. Çocuk ve ebeveyn olmak üzere iki farklı gruptaki sonuçların karşılaştırılabilmesi için ölçekler elektronik ortamda tek form olarak hazırlanmıştır. Veri analizinde AMOS 24 ve SPSS 25 programları kullanılmıştır. Analiz testlerin ön koşulu olarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla veri özellikleri incelenmiştir. Değişkenlerin basıklık-çarpıklık değerlerine bakılmıştır. İlgili değerlerin -2.0 ile +2.0 aralığında olması değişkenin normal dağılım gösterdiğini ifade edilmektedir (George & Mallery, 2010). En az eşit aralık ölçüm düzeyinde ve büyük örneklemden (katılımcı sayısı 200'den fazla) oluşan veri setlerinde normal dağılım varsayımının katı bir biçimde aranmaması daha kabul edilebilir bir yaklaşımdır (Gürbüz & Şahin, 2018). Verilerin aralık ölçeğinde olması, normal dağılım göstermesi ve örneklem büyüklüğünün yeterli olması sebebiyle verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde yapılan çalışma kapsamında elde edilen bulgular ve analizler yer almaktadır. Elde edilen bulgular 3 ana başlıkta sunulmuştur.

3.1. Ebeveynlerin Demografik Özelliklerine Göre Dijital Ebeveynlik Tutumları

Ebeveynlerin demografik özelliklerine göre dijital ebeveynlik tutumlarının incelenmesi amacıyla Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Çalışmada ebeveynlerin demografik özellikleri cinsiyet, eğitim düzeyi, sahip olduğu teknolojik cihazlar ve yaş bağlamında incelenmiştir.

3.1.1. Cinsiyet

Dijital ebeveynlik tutumunun ebeveyn cinsiyetine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız gruplar t-testi sonucu Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo2. Ebeveyn Cinsiyetine Göre Dijital Ebeveynlik Tutumu

Cinsiyet	n	Ort. (ss)	t	sd	p
Kadın	289	4.06 .50	-.191	485	.849
Erkek	198	4.05 .52			

Tablo 2 incelendiğinde ebeveyn cinsiyetinin dijital ebeveynlik tutumu üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir($t(487)=-.191$; $p>.05$).

3.1.2. Eğitim Düzeyi

Ebeveynlerin eğitim düzeyinin dijital ebeveynlik tutumunda anlamlı bir farklılığa sebep olup olmadığını belirlemek için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Levene testi sonunda grupların varyanslarının homojen olduğu görülmüş ancak gruplardaki kişi sayısı arasındaki farkın fazla olması sebebiyle Hochberg’s GT2 testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Eğitim Düzeyine Göre Dijital Ebeveynlik Tutumu

Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}$	ss	Levene		Anova		Fark olan gruplar
				Levene	P	F	P	
Eğitim yok (a)	11	3.93	.59					
İlkokul (b)	174	3.99	.53					
Ortaokul (c)	90	3.99	.47					
Lise (d)	121	4.11	.50					b-f
Üniversite (e)	71	4.19	.42	1.470	.186	4.188	.000	c-f
Yüksek lisans (f)	8	4.63	.28					g-f
Doktora (g)	3	5.55	.68					
Toplam	487	4.06	.51					

Tablo 3 incelendiğinde ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarının eğitim düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($F(6, 471) = 4.188, p < .05$). Yüksek lisans eğitim düzeyinde olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumu, ilkokul ve ortaokul eğitim düzeyine sahip olan ebeveynlere göre anlamlı şekilde yüksektir. Aynı şekilde doktora eğitim düzeyine sahip olan ebeveynler ile yüksek lisans eğitim düzeyine sahip olan ebeveynler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

3.1.3. Sahip Olduğu Teknoloji Sayısı

Ebeveynlerin sahip oldukları teknoloji sayısının dijital ebeveynlik tutumuyla ilişkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon testi sonucu Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Sahip Olunan Teknoloji Sayısına Göre Dijital Ebeveynlik Tutumu

	Dijital ebeveynlik tutumu		
	n	Pearson Correlation Katsayısı (r)	p
Teknoloji sayısı	487	.160	.000**

**p<.01

Tablo 4 incelendiğinde ebeveynin sahip olduğu teknolojiler ile dijital ebeveynlik tutumu arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r=.160$, $p<.01$).

3.1.4. Yaş

Ebeveyn yaşının dijital ebeveynlik tutumuyla ilişkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon testi sonucu Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Ebeveyn Yaşına Göre Dijital Ebeveynlik Tutumu

	Dijital ebeveynlik tutumu		
	n	Pearson Correlation Katsayısı (r)	p
Yaş	487	-.095	.041*

Tablo 5 incelendiğinde ebeveynin dijital ebeveynlik tutumunun, yaşı ile negatif yönde anlamlı şekilde ilişkili olduğu tespit edilmiştir ($r=-.095$, $p<.05$).

3.2. Dijital Ebeveynlik Tutumu ile Çocuğun Dijital Ortamlarda Sunulan Fırsatlara Erişimi Arasındaki İlişki

Dijital ebeveynlik tutumu ile çocuğun dijital ortamlarda sunulan fırsatlara erişimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği ile EU Kids Online Anketi'nin etkinlikler ve beceriler boyutundan elde edilen veriler kullanılmıştır. Değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon testi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Dijital Ebeveynlik Tutumuna Göre Çocuğun Dijital Fırsatlara Erişimi

Dijital ebeveynlik tutumu			
	n	Pearson Correlation Katsayısı (r)	p
Dijital fırsatlar	487	.170	.000**

**p<.01

Tablo 6 incelendiğinde dijital ebeveynlik tutumu ile çocuğun dijital ortamlarda sunulan fırsatlara erişimi arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=.170$, $p<.01$).

3.3. Dijital Ebeveynlik Tutumu ile Çocuğun Dijital Ortamlarda Karşılaşabileceği Riskler Arasındaki İlişki

Dijital ebeveynlik tutumu ile çocuğun dijital ortamlarda karşılaşabileceği riskler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği ile Güvenli Olmayan İnternet Kullanım Ölçeği kullanılmıştır. Değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon testi sonucu Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Dijital Ebeveynlik Tutumuna Göre Çocuğun Dijital Risklerle Karşılaşması

Dijital ebeveynlik tutumu			
	n	Pearson Correlation Katsayısı (r)	p
Dijital riskler	487	.004	.936

Tablo 7 incelendiğinde çocuğun dijital ortamlarda karşılaşabileceği riskler üzerinde dijital ebeveynlik tutumunun anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Günümüz değişen şartları ve internetin gündelik hayatın vazgeçilmezlerinden biri hâline gelmesi, ebeveynlerin de çocuklarına ilişkin kaygılarının artmasına neden olmuştur (Haddon, 2006). Artık ebeveynler çocuğu sadece biyolojik olarak yetiştirmenin yanı sıra farklı bir rol üstlenerek dijital dünyaya karşı da hazırlamak durumunda kalabilmektedir. Valcke ve ark. (2010) çocukların dijital gelişimlerine katkı sunmada ebeveynlerin maddi ve sembolik görevleri olmak üzere iki temel rolü olduğunu belirtmişlerdir. Maddi rolleri arasında çocuğa bilgisayar satın alma, internet erişimi sağlama gibi görevler yer alırken; sembolik rolleri arasında ise internet kullanımı konusunda rehberlik yapma ve kurallar koyma yer almaktadır. Ebeveynler çocuklarını internet risklerinden nasıl koruyacakları, bu dünyada sorumluluklarının neler olacağı ve ebeveynlik rollerinin nasıl konumlanacağı noktasında arayış içerisine girmişlerdir (Feltcher ve Blair, 2014; Kennedy, 2011). Tam bu noktada, “Benden daha iyi internet kullanan çocuğumu bu dünyada nasıl koruyacağım?” çelişkisi yaşanmaktadır (Uyan, 2018). Çünkü dijital dünyada çocuklar ve gençler en geniş risk grubunu oluşturmaktadır. Çocuklar bu teknolojileri nasıl kullanabileceklerini tek başlarına belirleyememektedir (Selwyn & Odabaşı, 2017). Dijital dünyanın yaratıcılığı geliştirmek adına pozitif etkileri olsa da (Middlebrook, 2016), risklerin farkında olamayacak kadar tecrübesiz çocukların korunabilmesi, istek ve ihtiyaçlarının karşılanabilmesi, uygun içeriklerin seçilebilmesi ve rehberlik noktasında ebeveynlere büyük sorumluluklar düşmektedir (Altun, 2019; Babaoğlu, Çelik & Nalbant, 2018). Bu ihtiyaç da dijital çağda “Dijital Ebeveynlik” diye adlandırılan yeni bir ebeveynlik alanı ortaya çıkmasına neden olmuştur (Aygül & Apak, 2019; Yay, 2017; Yurdakul vd., 2013).

Dijital ebeveyn tutumunun çeşitli değişkenlere göre incelendiği ve çocukların güvenli internet kullanımı ile dijital ebeveyn tutumu arasındaki ilişkinin ortaya konulmasının amaçlandığı bu çalışma sonucunda; ebeveyn cinsiyetinin dijital ebeveyn tutumu üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Ancak EU Kids

Online (2011) araştırmasına göre günlük internet kullanım süresinin erkek ebeveynlerde kadın ebeveynlere göre daha yüksek olduğu ve bu durumun çocukların da kullanım sürelerini olumsuz etkilediği görülmüştür. Ersoy ve Arseven'in (2021) yapmış oldukları çalışmada da erkeklerin dijital bağımlılıklarının daha yüksek olduğu ve kadınlara göre daha çok olumsuz model oldukları belirtilmiştir. Benzer şekilde Kennedy (2011) kadınların çocukları ile birlikte dijital araçlarla erkeklere göre daha kaliteli vakit geçirdiği sonucuna ulaşmıştır. Alan yazından farklı olarak ulaşılan bu sonuç örneklem grubunun farklılığı, ölçme aracının farklılığı ve veri toplama zamanlarının farklılığı gibi faktörlerle açıklanabilir.

Çalışma sonuçlarından bir diğeri ebeveynlerin eğitim düzeylerinin dijital ebeveynlik düzeyine etkisinin ortaya konması üzerinedir. Çalışmada ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça teknoloji konusundaki yeterliklerinin arttığı ve buna bağlı olarak dijital ebeveynlik tutumlarının da arttığı görülmüştür. Yüksek lisans eğitim düzeyinde olan ebeveynlerin ilköğretim ve ortaokul eğitim düzeyindeki velilere göre; doktora eğitim düzeyine sahip olan ebeveynlerin ise yüksek lisans eğitim düzeyindeki velilere göre dijital ebeveyn tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Redmiles (2018) eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin güvenli paylaşım davranışını çocuklarına öğretmede daha çok yardımcı olma eğiliminde olduğunu belirtmiştir. Ancak bu sonucun aksine ilköğretim mezunu ebeveynlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerilerinin, üniversite mezunu ebeveynlere göre daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılan çalışma da bulunmaktadır (Gençer, 2016). Alan yazında ebeveynlerin eğitim düzeylerinin çocukların dijital araç kullanımı ile ilişkili olmadığını ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır (Yaman vd., 2019; Çalışkan & Özbay, 2015). Göldağ (2018) ise ebeveynlerin eğitim düzeyleri yükseldikçe yoğun çalışma tempolarından dolayı çocuklarına yeterince vakit ayıramamalarının onlarda problemlerini arttırdığını belirtmiştir.

Çalışma doğrultusunda ebeveynlerin teknolojik donanım açısından sahip oldukları imkânların dijital ebeveynlik tutumu ile düşük düzeyde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların erken dönemlerden itibaren dijital teknolojilere karşı tutumunu, ev ortamında ebeveynlerin bu teknolojilere nasıl yaklaştıkları ve kullanım alışkanlıkları etkilemektedir (Wartella vd., 2013; Wong, 2010). Ebeveynlerin evlerine dijital teknoloji araçlarını alırken çocuklarını dijital okuryazarlık konusunda geliştirme ve çağın gerisinde kalmalarını engelleme, öğrenme olanaklarını kısıtlamama duygularının yer aldığı görülmektedir; diğer yandan riskler konusunda endişe duydukları görülmektedir (Subrahmanyam, Kraut, Greenfield & Gross, 2000).

Çalışma sonuçlarında ebeveyn yaşının da benzer şekilde dijital ebeveyn tutumu ile ilişkili olduğu görülmüştür. Ancak bu ilişki ters yönlüdür. Genç yaştaki ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumunun daha yüksek olduğu; ileri yaştaki ebeveynlerin ise daha düşük olduğu görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşmak mümkündür. Genç ebeveynlerin dijital okuryazarlık ve dijital öz-yeterliklerinin daha yüksek olduğu ve bu durumun da çocukları risklerden koruma, doğru rehberlik yapma noktasında etkili olduğu görülmektedir (Lou, Shih, Liu, Guo & Tseng, 2010; Sprenger, 2010; Yaman, 2018). Prensky (2001) 20. yüzyılın son çeyreğinde doğan çocukları dijital yerli, öncesinde doğanları ise dijital göçmen kavramları ile açıklamaktadır. Bu doğrultuda dijital yerliler olarak adlandırılan genç ebeveynlerin geçirmiş oldukları yaşantılardan ve eğitimlerden kaynaklı dijital yeterliklerinin ve buna bağlı olarak da dijital ebeveynlik tutumlarının dijital göçmenlere yani ileri yaştaki ebeveynlere göre yüksek olduğu söylenebilir.

Dijital ebeveyn tutumları ile çocuğun dijital ortamlarda sunulan fırsatlara erişiminin birbiri ile düşük de olsa ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç dijital ebeveynlik tutumu arttıkça dijital teknolojilerin sunduğu imkânlardan

çocukların daha fazla yararlanabileceğinin bir göstergesidir. Ancak yapılan araştırmalar internet teknolojilerinin sunduğu fırsatlar konusunda ebeveynlerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ortaya koymaktadır (Altuna, Martínez-de-Morentin, & Lareki, 2020; Huang, Li, Chen, & Straubhaar, 2018; Özsoy & Atılgan, 2018). Ebeveynler, fırsatlar yerine daha çok riskler üzerine odaklanmaktadır. Özsoy ve Atılgan (2018) yaptıkları bir araştırmada, ebeveynlerin çocuklarında internet ve cihaz kullanımını büyük ölçüde kullanma yasağı veya süre sınırı koyma şeklinde denetim sağladıkları; içerik konusunda ise yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonuçlarına ulaşmıştır. Öte yandan dijital medya araçlarının etkili kullanımında, özellikle ilkokul yıllarında okuma-yazma ve sayma becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu görülmektedir (İskoçya Hükümet Raporu, 2015). Benzer şekilde öğrenme deneyimlerinin zenginleştirilmesi noktasında hazırlanan dijital uygulamaların ve bilgisayar oyunlarının da etkisi olduğu görülmektedir (Iten & Petko, 2016). İşte bu noktada çocukların internetin sunduğu fırsatlardan daha fazla yararlanabilmeleri adına ebeveynlerin dijital teknolojilere yönelik tutum ve yaklaşımlarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında son olarak dijital ebeveyn tutumu ile çocuğun dijital ortamlarda karşılaşabileceği riskler arasında ilişki olup olmadığı incelenmiş ve herhangi bir ilişkinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak dijital dünyanın günlük hayatın bir parçası olması ile birlikte özellikle çocukların öğrenme, eğitim ve eğlenme gibi fırsatlardan yararlanırken (Higgins, Xiao & Katsipataki, 2012) bu ortamda karşılaşabilecekleri risklerden de korunmaları önemli bir konu olarak gündeme gelmektedir (Livingstone, Mascheroni & Staksrud, 2015). Rode (2009) çocukların dijital ortamdaki güvenliği için dijital ebeveynliğin önemli bir rolü olduğundan bahsetmiştir. Çünkü çevrimiçi ortamların güvenli kullanımında ihtiyaç duyulan okuryazarlık becerilerine sahip olmayan çocuklar internet bağımlılığı, mahremiyet ihlalleri ve siber zorbalık gibi çeşitli risklerle karşılaşabilmektedir (Bayzan, 2009; Valcke, Bonte, Wever & Rots, 2010).

Livingston ve Helsper (2008) yaptıkları araştırmalarında, İnternet'in gençlere fırsatlar sunarken riskleri de beraberinde getirdiğini vurgulamaktadırlar. Bu süreçte ebeveynlerden beklenen, riskler ve fırsatlar konusundaki hassas dengeyi kurabilecek düzeyde dijital yeterliklere sahip olmalarıdır. Dijital çağın risklerinden çocuklarını korumak isteyen ebeveynler, çağın ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenen rollerinin sorumluluklarını yerine getirebilmelidir (Yurdakul vd., 2013). Anne ve babaların ebeveynlik sorumluluklarını yerine getirmeyerek çocukların ihtiyaçlarına ilgisiz kalması bir ihmal göstergesi olarak görülmektedir. Ebeveynlerin ihmalkâr davranışları çocuklarda bilişsel ve davranışsal problemler ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Runyan, Wattam, Ikeda, Hassan & Ramiro, 2002). Alan yazın incelendiğinde yapılan çalışmalarda da ebeveynlerin ihmal davranışlarının çocuklarda internet ve telefon bağımlılığına neden olduğu görülmektedir (Ayas & Horzum, 2013; Lim & You, 2019; Kwak, Kim & Joon, 2018). Ebeveynler bazen dijital ebeveynliğin gerektirdiği yeterliklere ve bilgiye sahip olmadıklarından çocuklara karşı sadece yasaklayıcı ve kısıtlayıcı bir tutum içerisine girebilmektedirler (Kaşıkçı vd., 2014). Ancak günümüz ebeveynlerinden beklenen kısıtlayıcı ve yasaklayıcı olmasının ötesinde riskler ve fırsatlar konusunda bir dengeleme yaparak rehber rolünü benimsemeleridir.

Yapılan bazı araştırmalarda ebeveynlerin çocukların yaşının küçük olması nedeniyle riskler konusunu nasıl anlatacaklarını bilmedikleri için daha çok gözün bozulur, batarya patlar gibi açıklamalarda bulunduğu görülmektedir (Özsoy & Atılğan, 2018). Buna ilaveten daha çok kısıtlayıcı arabuluculuk rolü üstlendikleri elde edilen sonuçlar arasındadır. Ebeveynlerden beklenen çocukların sadece online aktivitelerini kontrol etmenin ötesinde, onların internet deneyimlerinde yanlarında olarak birlikte etkinlikler gerçekleştirmeleri ve çocuklarının yönlendirici bir role bürünmeleridir (Valcke vd., 2010). Bu sonuçlar bizlere hem çocukların hem de ebeveynlerin dijital okuryazarlık konusunda eğitim ihtiyaçları olduğunu göstermektedir. UNICEF (2017) yayımladığı raporda her çocuğun

dijital dünyanın sunduğu imkânlardan faydalanabilmesi ve kendisini olası çevrim içi risklerden koruyabilmesi için yürütülen çalışmaların hızlandırılması, iş birliğinin artırılması ve daha hedef odaklı yatırımların yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu doğrultuda dijital ebeveynlik konusunda yapılacak ampirik çalışmalar ile de faydalı sonuçlara erişileceği düşünülmektedir.

Etik Kurul Kararı

Bu çalışma için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 05.05.2020 tarih ve 2020/29 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin riskli internet davranışları ve güvenli internet kullanımı hakkında öğrenci ve ebeveyn görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Altun, D. (2019). An investigation of preschool childrens's digital footprints and screen times and of parents sharenting and digital parenting roles. *International Journal of Eurasia Social Sciences* 10(35), 76-97.
- Altuna, J., Martínez-de-Morentin, J.-I., & Lareki, A. (2020). The impact of becoming a parent about the perception of Internet risk behaviors. *Children and Youth Services Review*, 110, 104803.
- Aslan, A. (2016). *Türkiye’de çocukların güvenli internet kullanımında 2010-2015 yılları arasındaki değişimler ve uygulamaların yansımaları*. Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aslan, A., Turgut, Y. E., Göksu, İ. & Aktı Aslan S. (2019). Çocukların medya okuryazarlık düzeylerinin ve kullanım alışkanlıklarının demografik

- değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 793-815.
- Avinç, Z. (2017). *0-8 yaş arasındaki çocukların internet ve mobil teknoloji alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ayas, T., & Horzum, M. B. (2012). İlköğretim öğrencilerinin sanal zorba ve mağdur olma durumu. *İlköğretim Online*, 11(2), 369-380.
- Ayas, T., & Horzum, M.B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.
- Aygül, H. H., & Apak, F. (2019). *Değişen sosyallikler ve yeni sosyalleşme pratikleri ekseninde youtube ve çocuk youtuberlar. Dijital çocukluk ve dijital ebeveynler: dijital nesilleri teknoloji bağımlılığı*. (Ed. Hasan Hüseyin Aygül, Erdal Eke). Nobel Akademik. 143-176.
- Babaoğlu, E., Çelik, E., & Nalbant, A. (2018). İdeal öğrenci velisi üzerine nitel bir çalışma. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 51-65.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monograph*, 4, 1-103.
- Bayzan, Ş. (2009). Türkiye ve dünyada internet yasaklarına, sansüre ve zararlı içeriğe karşı yaptırım ve uygulamalara genel bir bakış. Akademik Bilişim 2009, 11 - 13 Şubat 2009, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Berk, L. (2003). *Children Development* (6th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu. (2011). Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue. A/HRC/17/27. https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf (Erişim tarihi: 08.11.2020)

- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research*. NY: Guilford Publications, Inc.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çalışkan, Ö., & Özbay, F. (2015). 12-14 Yaş aralığında ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı eksenli yabancılaşma ve anne baba tutumları: Düzce ili örneği. *Journal of International Social Research*, 8(39), 441-458.
- Çelen, F. K., Çelik, A., & Seferoğlu, S. S. (2011). Çocukların internet kullanımları ve onları bekleyen çevrim-içi riskler. *Akademik Bilişim*, 2, 645-652.
- Demirel, M., Yörük, M., & Özkan, O. (2013). Çocuklar için güvenli internet: güvenli internet hizmeti ve ebeveyn görüşleri üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 54-68.
- Dulkadir Yaman, N. (2019). *Çocukların bakış açısıyla internet kullanımlarına ilişkin ebeveyn arabuluculuğunun incelenmesi*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ersoy, M., & Arseven, İlhami. (2021). Examination of teacher candidates' social media addictions and academic procrastination behaviors according to various variables. *E-International Journal of Pedandragogy*, 1(1), 87-105. Retrieved from <https://www.eijpa.com/index.php/pedandragoji/article/view/ersoy-arseven>
- Eu Kids Online (2011). Avrupa çevrimiçi çocuklar projesi (AÇÇAP) özet bulgular. Retrieved June, 29, 2018 [http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20\(2009-11\)/EUKidsExecSummary/TurkeyExecSum.pdf](http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20(2009-11)/EUKidsExecSummary/TurkeyExecSum.pdf).

- Fletcher, A., & Blair, B. (2014). Implications of the family expert role for parental rules regarding adolescent use of social technologies. *New Media & Society, 18*(2), 239-256.
- Gençer, E. (2016). Okul öncesi çocukların bilgi ve iletişim teknolojileriyle etkileşiminin bazı değişkenler yönünden incelenmesi. *Kastamonu Education Journal, 24*(5), 2235-2252.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference* (10. Baskı). Boston: Pearson Education.
- GKO. (2020). Global Kids Online Research Toolkit Survey Guide. <http://globalkidsonline.net/wp-content/uploads/2016/04/Survey-toolkit-guide-revised-May-2020.pdf> (Erişim tarihi: 14.11.2022)
- Gökçearslan, Ş., & Seferoğlu S. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin İnternet kullanım biçimleri: Riskli davranışlar ve fırsatlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 24*(1), 383-404.
- Göldağ, B. (2018). Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılık düzeylerinin demografik özelliklerine göre incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 1287-1315.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Haddon, L. (2006). The contribution of domestication research to in-home computing and media consumption. *The information society, 22*(4), 195-203.
- Higgins, S., Xiao, Z., & Katsipataki, M. (2012). The Impact of Digital Technology on Learning: A Summary for the Education Endowment Foundation. Full Report. *Education Endowment Foundation*.
- Huang, G., Li, X., Chen, W., & Straubhaar, J. D. (2018). Fall-behind parents? The influential factors on digital parenting self-efficacy in disadvantaged communities. *American behavioral scientist, 62*(9), 1186-1206.

- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Iten, N., & Petko, D. (2016). Learning with serious games: Is fun playing the game a predictor of learning success? *British Journal of Educational Technology*, 47(1), 151-163.
- İnan Kaya, G., Mutlu Bayraktar, D., & Yılmaz, Ö. (2018). Dijital ebeveynlik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 149-173.
- İskoçya Hükümeti Raporu (2015). Literature review on the impact of digital technology on learning and teaching. Scottish Government. <http://dera.ioe.ac.uk/24843/1/00489224.pdf>
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi* (34. Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaşıkçı, D. N., Çağıltay, K., Karakuş, T., Kurşun, E., & Ogan, C. (2014). Türkiye ve Avrupa'daki çocukların internet alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 230-243.
- Kennedy, T. L. M. (2011). Weaving the home web: A Canadian case study of internet domestication. Unpublished doctoral dissertation. Doctor of Philosophy: University of Toronto.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. NY: Guilford Publications.
- Kwak, J. Y., Kim, J. Y., & Yoon, Y. W. (2018). Effect of parental neglect on smartphone addiction in adolescents in South Korea. *Child abuse & neglect*, 77, 75-84.

- Lim, S. A., & You, S. (2019). Effect of parental negligence on mobile phone dependency among vulnerable social groups: Mediating effect of peer attachment. *Psychological reports*, 122(6), 2050-2062.
- Livingstone, S., & Blum-Ross, A. (2019). Parents' role in supporting, brokering or their children's connected learning and media literacy. *Cultural Science Journal*, 11(1), 68-77.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2011). *Technical report and user guide: The 2010 EU kids online survey*. LSE, London: EU Kids Online.
- Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2008). Parental mediation of children's internet use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(4), 581-599.
- Livingstone, S., Mascheroni, G., Dreier, M., Chaudron, S., & Lagae, K. (2015). How parents of young children manage digital devices at home: The role of income, education and parental style. London: EU Kids Online, LSE.
- Livingstone, S., Mascheroni, G. & Staksrud, E. (2015). Developing a framework for researching children's online risks and opportunities in Europe. London: EU Kids Online.<http://eprints.lse.ac.uk/64470/>
- Lou, S. J., Shih, R. C., Liu, H. T., Guo, Y. C. & Tseng, K. H. (2010). The influences of the sixth graders' parents' internet literacy and parenting style on internet parenting. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 9(4), 173-184.
- Mascheroni, G., and Ólafsson, K. (2014). *Net Children Go Mobile: Risks and opportunities*. Second Edition. Milano: Educatt.
- Middlebrook H. (2016). New screen time rules for kids, by doctors. CNN. <http://edition.cnn.com/2016/10/21/health/screen-time-media-rules-children-aap/>

- Nikken, P., & Schols, M. (2015). How and why parents guide the media use of young children. *Journal of Child and Family Studies*, 24(11), 3423-3435.
- Okumuş, V., & Parlar, H. (2018). Çocukların sosyal medya kullanım amaçları ve ebeveyn tutumları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 357-368.
- Özsoy, D., & Atılğan, S. (2018). Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 0-8 yaş grubu çocukların internet kullanımı ve bu kapsamda ebeveyn arabuluculuğu: Nitel bir araştırma. *Selçuk İletişim*, 11(2), 96-125.
- Prensky, M. (2001). *Digital natives, digital immigrants part 1. On the horizon*, 9(5), 1-6.
- Redmiles, E. M. (2018, June). Net benefits: digital inequities in social capital, privacy preservation, and digital parenting practices of us social media users. In Twelfth International AAAI Conference on Web and Social Media.
- Rode, J. A. (2009, September). Digital parenting: designing children's safety. In Proceedings of the 23rd British HCI Group Annual Conference on People and Computers: Celebrating People and Technology (pp. 244-251). British Computer Society.
- Runyan, D., Wattam, C., Ikeda, R., Hassan, F., & Ramiro, L. (2002). Child abuse and neglect by parents and other caregivers. E. G. Krug, L. L. Dahlberg, J. A. Mercy (eds.). World Health Organization, Geneva. 57-86.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling* (3th ed.). NY: Routledge.
- Selwyn N. & Odabaşı H. F. (2017). Çocuklar ve gençlerin dijital yaşamla mücadeleleri, H. F. Odabaşı (Editör), *Dijital Yaşamda Çocuk*. Ankara. Pegem Akademi.
- Sprenger, M. (2010). Brain-based teaching in the digital age. Association for Supervision & Curriculum Development (ASCD). USA.

- Subrahmanyam, K., Kraut, R. E., Greenfield, P. M., & Gross, E. F. (2000). The impact of home computer use on children's activities and development. *The Future of Children*, 10(2), 123-144.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*. 3(6), 49-74.
- Şeker, H., & Gençdoğan, B. (2014). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Terkan, N., & Taylan, A. (2010). İnternet ve çocukların korunması: Ebeveyn kontrolü. 2. Uluslararası yeni iletişim ortamları ve etkileşim konferansı. İstanbul. 28-30 Nisan. 338-342.
- Turgut, Y. E., & Kurşun, E. (2019). Türkiye'deki çocukların erişim, kullanım ve etkinlikler bağlamında mobil internet deneyimleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 9(2), 349-371.
- TÜİK. (2021). Ulusal istatistikler (Türkiye İstatistik Kurumu). <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist/> adresinden 31 Mart 2022 tarihinde alınmıştır.
- UNICEF (2017). Dünya Çocuklarının Durumu. Dijital Dünyada Çocuklar. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu. <https://www.unicef.org/turkiye/media/4291/file/D%C3%BCnyada%20C3%87ocuklar%C4%B1n%C4%B1n%20Durumu%202017:%20Dijital%20bi%20D%C3%BCnyada%20C3%87ocuklar.pdf>
- Uyan, S. (2018). *Dijital Dünyada E-beveyn Olmak*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Valcke, M., Bonte, S., DeWever, B. & Rots, I. (2010). Internet Parenting Styles and the Impact on Internet Use of Primary School Children. *Computers & Education*. 55(2), 454-464.
- Valcke, M., De Wever, B., Van Keer, H., & Schellens, T. (2011). Long-term study of safe Internet use of young children. *Computers & Education*, 57(1), 1292-1305.

- Wartella, E., Rideout, V., Lauricella, A. R., & Connell, S. (2013). Parenting in the age of digital technology. Report for the Center on Media and Human Development School of Communication Northwestern University. <https://contemporaryfamilies.org/wpcontent/uploads/2014/04/Wartella.pdf>
- WAS. (2022). Digital in 2020. <https://wearesocial.com/digital-2020> adresinden 31 Mart 2022 tarihinde alınmıştır.
- Yaman, F. (2018). *Türkiye'deki ebeveynlerin dijital ebeveynlik öz yeterliliklerinin incelenmesi*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A., N., & Güyer, T. (2019). Ebeveynlerin dijital ebeveynlik yeterliklerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(199), 149-172.
- Yay, M. (2017). *Dijital ebeveynlik*. İstanbul: Yeşilay Yayınları.
- Yurdakul, I. K., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 883-896.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the digital world, the use of information and communication technologies has increasingly become common. The internet, which is in the life of the individual, has also taken place in the daily life of children. Therefore, children spend a significant part of their daily time in online interaction. Besides providing children with digital opportunities, this interaction also leaves them alone with the digital risks. Indeed, it is not easy for children to realize the risks of virtual identities in digital media due to their age and limited usage skills. Therefore, children are more likely to be exposed to the risks of digital media. The harmful aspects of the internet, which constitute the risk factor, make families anxious.

It makes the question of how to make internet use safe for children a current issue and solutions have searched for this purpose. Parental attitudes and controls are important for children to benefit from the opportunities offered by the internet and protect them from the risks they may be exposed to in the internet environment. In this context, the purpose of the study is to examine the digital parenting attitude according to various variables and determine the relationship between children's safe internet use and the digital parenting attitude.

Method

In the study, the correlational survey model as one of the quantitative research models was used. To determine the participants, the convenience sampling method as one of the non-random sampling methods was used. Children studying at secondary education level in different provinces of Turkey and their parents participated in the study. Data were obtained from 487 children and parents in the provinces of Artvin, Elazığ, Erzincan, Kahramanmaraş, Malatya and Rize. The ages of the children range from 9 to 14. The average age of the parents is 39.45. 198 of the parents are male and 289 of the parents are female. Of the children, 214 are boys and 273 are girls. The Digital Parenting Attitude Scale, The Unsafe Internet Usage Scale and activities and skills dimension of the EU Kids Online Questionnaire were used to collect data in the study. The obtained data were analyzed by using the parametric tests by virtue of being in the interval scale, showing a normal distribution, and being a sufficient sample size.

Findings (Results)

When the digital parenting attitude is examined according to the demographic characteristics of the parents, the parent gender does not make a difference in the digital parenting attitude ($t(487)=-.191$; $p>.05$). Parents' educational status makes a difference in the digital parenting attitude ($F(6, 471)= 4.188$, $p<.05$). The digital parenting attitude of parents with a master's degree is significantly higher than parents with a primary and secondary education level. Likewise, a significant difference was found between parents with a doctoral degree and parents with a master's degree. There is a positive and low-level significant relationship between technologies owned by parents and the digital parenting attitude ($r=.160$, $p<.01$). Besides, there is a negative relationship between the digital parenting attitude and parental age ($r=-.095$, $p<.05$). There was a low-level significant relationship between the digital parenting attitude and children's access to opportunities offered by digital media ($r=.170$, $p<.01$). The

digital parenting attitude does not have a significant effect on the risks that the children may face in digital media ($p>.05$).

Conclusion and Discussion

According to the findings obtained from the study, the gender of the parents does not have an effect on the digital parenting attitude. Based on the literature review, the gender of the parents is a determinant in the daily internet use time, internet addiction and activities carried out both individually and with the children. It can be explained by factors such as the difference in the sample group, measurement tool and data collection time. Besides, as parents' education level increases, their competencies in technology increase and their digital parenting attitudes increase accordingly. It is seen that the digital parenting attitude of the parents with a master's degree are higher than those at the primary and secondary education level, and the parents with a doctoral degree are higher than those with a master's degree. In line with the study, the opportunities that parents have in terms of technological equipment also affect the digital parenting attitude. Indeed, parents' attitudes toward technology can play a role in their children's access to opportunities and it can also make parents anxious about the risks their children may face. The study results have shown that the age of the parents similarly affects the digital parenting attitude. Also, the digital parenting attitude of young parents is higher than older parents. It can be explained by young parents' digital competencies stemming from their technological experience and training. According to another result of the study, the digital parenting attitude and children's access to the opportunities offered by digital media are related to each other. This result has shown that children can benefit more from the opportunities offered by digital technologies as the digital parenting attitude increases. Hence, the importance of parents' attitudes and approaches toward digital technologies have emerged. Within the scope of the study, whether there is a relationship between the digital parenting attitude and the risks that children may face in digital media are examined, and it is concluded that there is no relationship. It can be said that two situations with parent and child factors are effective in obtaining this result: Firstly, parents are not aware of the needs of the parenting model offered by the digital age. Secondly, even if the parents are aware of the risks, they cannot explain the situation to their children due to their children's age. Both results have shown that there is a need for digital literacy training for both parents and children. Therefore, it is thought that beneficial results will be obtained with empirical studies on digital parenting.